

Jak zauważyć problemy z autorstwem

Redaktorzy nie mogą nadzorować autorów lub współpracowników wymienionych na liście autorów w każdym zgłoszeniu, ale mogą mieć niekiedy podejrzenia, że lista autorów jest niekompletna lub zawiera niezastużonych autorów (gościnnych lub grzecznościowych). Diagram COPE pt. „Sposób postępowania w przypadku podejrzenia o autorstwo widmo, gościnne lub grzecznościowe” sugeruje działania w takich sytuacjach. Poniższe punkty opracowano, aby pomóc redaktorom zachować czujność w kwestii autorstwa oraz zauważać znaki ostrzegawcze, które mogą wskazywać na problemy.

Typy problemów z autorstwem

Autor-widmo (ang. *ghost author*) to ktoś, kto został pominięty na liście autorów, mimo że kwalifikował się do autorstwa. To niekoniecznie jest to samo co *ghost writer*, ponieważ pominięci autorzy często pełnią inną rolę, w szczególności zajmują się analizą danych. (Gotzsche i in. pokazali, że statystycy włączeni w projekt badań są często pomijani w tekstach raportujących wyniki badań finansowanych przez przemysł.) Jeśli zawodowy pisarz brał udział w przygotowaniu publikacji, będzie zależało od zastosowanych kryteriów autorstwa, czy ta osoba je spełnia. Wg kryteriów ICMJE dla artykułów badawczych, pisarze medyczni zwykle nie kwalifikują się jako autorzy, ale ich udział powinien być wspomniany w sekcji Podziękowania, wraz ze źródłami finansowania.

Autor gościnny (ang. *guest author*) lub grzecznościowy (ang. *gift author*) to ktoś, kto jest wymieniony jako autor, choć nie spełnia kryteriów autorstwa. Autorzy gościnni są generalnie ludźmi włączonymi do listy, aby wyglądała ona bardziej imponująco (pomimo, że niewiele lub wcale nie angażowali się w badania ani przygotowanie publikacji). Autorstwo grzecznościowe często dotyczy wzajemnego wzmacniania CV (tj. dopisywania znajomych do swoich publikacji w zamian za bycie dopisanym do ich publikacji).

Znaki ostrzegawcze, które mogą wskazywać na problemy z autorstwem

- Autor korespondencyjny wydaje się niezdolny do odpowiadania na komentarze recenzentów
- Zmiany są wprowadzane przez kogoś spoza listy autorów (sprawdź właściwości dokumentu Word, aby zobaczyć kto wprowadza zmiany, ale pamiętaj, że może być proste wyjaśnienie dla tej sytuacji, np. korzystanie ze wspólnego komputera lub dokonywanie zmian przez sekretarkę)
- Właściwości dokumentu pokazują, że manuskrypt był sporządzony przez kogoś, kto nie był na liście autorów lub nie był poprawnie uwzględniony w podziękowaniach (ale zob. powyżej)
- Nieprawdopodobnie płodny autor, np. artykułów przeglądowych/opinii (sprawdź również pod kątem zduplikowanych lub częściowo pokrywających się publikacji) (można to wykryć za pomocą Medline lub Google, wyszukując teksty z nazwiskiem tego autora)
- Wiele podobnych artykułów przeglądowych/wstępnych/opinii zostało opublikowanych pod różnymi nazwiskami autorów (można to wykryć za pomocą Medline lub Google, wyszukując wg tytułu lub słów kluczowych)
- Brak ról na liście współpracowników (np. wydaje się, że żaden z wymienionych autorów nie był odpowiedzialny za analizę danych lub przygotowanie pierwotnej wersji tekstu)
- Podejrzenie długa lub krótka lista autorów (np. proste studium przypadku z tuzinem autorów lub badanie zrandomizowane z pojedynczym autorem)
- Badania finansowane przez przemysł z brakiem autorów ze sponsorującej je firmy (to może być uzasadnione, ale może również sugerować, że autorzy zasługujący na umieszczenie na liście zostali pominięci; przegląd protokołu może pomóc w ustaleniu roli pracowników – zob. Gotzsche i in. wraz z komentarzem Wager)

Bibliografia

Gotzsche PC, Hrobjartsson A, Johansen HK, Haar MT, Altman DG et al. *Ghost authorship in industry-initiated randomised trials*. PLoS Med 2007; 4(1):e19. doi:10.1371/journal.pmed.00440019

Wager E (2007) *Authors, Ghosts, Damned Lies, and Statisticians*. PLoS Med 2007;4(1):e34. doi:10.1371/journal.pmed.0040034

Opracowane dla COPE przez Liz Wager z Sideview (www.lizwager.com) © 2013 Committee on Publication Ethics Opublikowane po raz pierwszy w 2006 r.

Tłumaczenie: Ewa Rozkosz i Sylwia Ufnalska

Niewyłączna licencja na przetwarzanie diagramów może być udzielona po wystaniu zapytania na adres: cope_administrator@publicationethics.org